

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/materialy-do-pobrania/187725,TEKST-AUDIO-80-rocznica-smierci-gen-Wladyslaw-a-Sikorskiego-4-lipca-1943-r-materi.html>
19.05.2024, 16:43

[TEKST + AUDIO] 80. rocznica śmierci gen. Władysława Sikorskiego - 4 lipca 1943 r. - materiały IPN

Nocą z 4 na 5 lipca 1943 r. w katastrofie Liberatora u wybrzeża Gibraltaru zginął premier rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie i Naczelnny Wódz gen. Władysław Sikorski (ur. 1881). Komisja brytyjska powołana do zbadania sprawy wykluczyła zamach, podając wersję o usterce technicznej samolotu.

W niedzielę 4 lipca 1943 roku o godzinie 22.30 generał Władysław Sikorski, Naczelnny Wódz Polskich Sił Zbrojnych i premier polskiego rządu, wyjechał z pałacu gubernatora Gibraltaru, kierując się na tamtejsze lotnisko.

Sikorski wracał do Londynu po trwającej od 25 maja inspekcji Armii Polskiej na Bliskim Wschodzie. Około godziny 22.45 zajął miejsce w samolocie. Był to amerykańskiej produkcji bombowiec w służbie RAF, Liberator B-24, wersja LB-30, o numerze AL 523, przystosowany do przewozu pasażerów. O godzinie 23.07 maszyna wystartowała, by – po zaledwie około szesnastu sekundach lotu – uderzyć w morze. Jeszcze przez jakieś 6 minut samolot unosił się na wodzie, następnie zatonał, przewracając się przy tym do góry kołami.

W katastrofie lotniczej zginął generał Sikorski, jego córka Zofia i niemal wszyscy spośród podróżujących Liberatorem, w tym szef Sztabu Naczelnego Wodza generał Tadeusz Klimecki, pułkownik Andrzej Marecki – szef Oddziału III Sztabu Naczelnego Wodza, pułkownik Victor Cazalet – brytyjski oficer łącznikowy przy generale Sikorskim i porucznik marynarki Józef Ponikiewski – adiutant naczelnego wodza. Dwie osoby przeżyły katastrofę – pilotujący Liberatora czeski kapitan Eduard Prchal oraz parlamentarzysta brytyjski brygadier John Percival Whiteley. Ten ostatni zmarł jednak wkrótce po wyłowieniu, w łodzi

Wnoszenie trumny z ciałem premiera Rządu RP i Naczelnego Wodza Polskich Sił Zbrojnych gen. broni Władysława Sikorskiego na pokład niszczyciela ORP "Orkan" - widok z pokładu. Trumna nakryta białoczerwoną flagą. Za trumną idą dwuszerzgiem oficerowie z wieńcami. Obok kompanie reprezentacyjne armii brytyjskiej (w mundurach tropikalnych) i Królewskich Sił Powietrznych (w grębi) - fot. źródło AIPN.

transportującej go na ląd. Z wraku wydobyto jedynie zwłoki Sikorskiego i pięciu innych osób. Większości ofiar, także córki generała, jego osobistej szyfrantki Zofii Leśniowskiej (z przypiętą do przegubu torbą tajnych dokumentów), nigdy nie odnaleziono.

W skład komisji do zbadania przyczyn katastrofy weszli wyłącznie brytyjscy lotnicy. Dodatkowy członek zespołu ze strony polskiej nie miał prawa zadawania pytań. Nie dopuszczono też przedstawicieli producenta samolotu. Po dwóch tygodniach komisja przedstawiła oficjalną przyczynę katastrofy: zakleszczenie się linek steru wysokości. Okoliczności śmierci gen. Władysława Sikorskiego do dziś budzą kontrowersje.

Powtórny pochówek

Po uroczystym pogrzebie w Londynie generał Władysław Sikorski został pochowany na cmentarzu polskich lotników w Newark koło Nottingham. 17 września 1993 r. jego prochy spoczęły w krypcie św. Leonarda w podziemiach katedry na Wawelu.

Śledztwo IPN

W listopadzie 2008 r., w ramach śledztwa IPN ekshumowano szczątki gen. Sikorskiego.

W wyniku badań ustalono, że generał zginął w wyniku obrażeń wielu narządów, typowych dla ofiar katastrof komunikacyjnych.

Ustalenia śledztwa Instytutu Pamięci Narodowej z 2009 r. wykluczyły teorie dotyczące domniemanego zamordowania członków lotu jeszcze przed startem samolotu oraz sfingowania ich śmierci w katastrofie, przesądzając, że śmierć gen. Władysława Sikorskiego nastąpiła najwcześniej w chwili uderzenia samolotu w wodę.

- <https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/10309,Sladztwo-w-sprawie-smierci-generala-Wladyslawa-Sikorskiego.html>
- [Śledztwo w sprawie katastrofy w Gibraltarze](#)
- [W 2013 roku pion śledczy IPN zakończył śledztwo w sprawie katastrofy gibraltarskiej](#)

Zachęcamy do zapoznania się z materiałami IPN dotyczącymi gen. Władysława Sikorskiego - portale tematyczne, publikacje i materiały IPN

[Teodor Gąsiorowski, Śmierć gen. Sikorskiego. Gubernator Gibraltaru: Nie wierzę w przypadki...](#)

[Jarostaw Rabiński, Śmierć generała Sikorskiego](#)

► **Władysław Sikorski**: artykuły, audio/wideo w portalu przystanekhistoria.pl

► **Wystawy:**

► **„Gen. Władysław Sikorski: polityk i żołnierz”**

- /ftp/wystawy/general_wladyslaw_sikorski/wstep.html [POL/ENG]
- /ftp/wystawy/general_wladyslaw_sikorski/img/plansze.pdf
- /ftp/wystawy/general_wladyslaw_sikorski/galeria_html/index.htm
- /ftp/wystawy/general_wladyslaw_sikorski/plansza2.html

► **„Władysław Sikorski”** Biograficzna wystawa elementarna przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN Oddział w Rzeszowie.

► **Książki:**

- [Dziennik czynności Naczelnego Wodza gen. Władysława Sikorskiego, t. 3: 1 VIII 1941–31 VII 1942, wstęp i red. nauk. Jarosław Rabiński, oprac. dok. Jadwiga Kowalska, Andrzej Gładysz, Gabriel Piotr Urban, IPN, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie, Warszawa–Lublin 2022](#)

Niniejsza książka jest edycją jednego z kluczowych źródeł do dziejów II wojny światowej: diariusza czynności gen. Władysława Sikorskiego: premiera rządu polskiego na uchodźctwie i naczelnego wodza w latach 1939–1943 . Do czasu powstania tej publikacji, Dziennik czynności gen. Władysława Sikorskiego był dostępny jedynie w rękopisie w Instytucie Polskim i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie, stanowiąc też podstawę zbiorów archiwalnych tej placówki.

- [Dziennik czynności Naczelnego Wodza gen. Władysława Sikorskiego, t. 2](#)
- [Dziennik czynności Naczelnego Wodza gen. Władysława Sikorskiego, t. 1](#)
- [LIBERATOR AL 523. Analiza techniczna katastrofy gibraltarskiej.](#)

► **IPNtv:**

- Odcinek cyklu dokumentalnego „Ekspertyza” pt. [„Badanie szczątków generała Sikorskiego”](#) został wyprodukowany w 2019 r. przez kanał TVP Historia. Całość zrealizowano we współpracy z IPN i Instytutem Ekspertyz Sądowych w Krakowie.

► **Do pobrania:**

- [Plakat z wizerunkiem Naczelnego Wodza i premiera rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie](#)
- [Władysław Sikorski \(1881-1943\)](#)

Rzecznik Prasowy - Dyrektor Biura:

dr Rafał Leśkiewicz

tel. 602 322 362

rzecznik@ipn.gov.pl

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

PLIKI DO POBRANIA

[dr hab. Waldemar Grabowski o katastrofie gibraltarskiej \(mp3, 4.95 MB\) 03.07.2023 14:00](#)

[dr hab. Waldemar Grabowski o katastrofie gibraltarskiej \(wav, 39.6 MB\) 03.07.2023 14:00](#)